

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ**

Кафедра тактико-спеціальної підготовки

**СИЛАБУС
навчального курсу «Організація розслідування злочинів в установах
виконання покарань»
спеціальність 262 «Правоохоронна діяльність»**

Кредити та кількість годин: 2 кредити ECTS; години: 16 лекційних, 24 семінарських, 0 практичних та 28 самостійна робота.

Чернігів – 2019

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни “Організація розслідування злочинів в установах виконання покарань” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки для підготовки фахівців на другому (магістерському) рівні вищої освіти зі спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність» та покликана підготувати фахівців здатних проводити розслідування по фактах вчинення злочинів в установах виконання покарань.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є закономірності механізму злочинної діяльності та діяльності з її запобігання та розслідування, яка здійснюється з використанням спеціальних засобів, прийомів та методів, розроблених на основі пізнання таких закономірностей, досягнень природничих, технічних та інших наук, а також узагальнення практики з метою встановлення істини.

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення дисципліни «Організація розслідування злочинів в установах виконання покарань» передбачає попереднє опанування знаннями та вміннями з навчальних дисциплін «Теорія держави і права», «Конституційне право України». «Адміністративне право». «Цивільне право», «Цивільний процес», «Кримінальне право», «Кримінальний процес», «Кримінологія», «Адміністративна діяльність», «Криміналістика», «Розслідування окремих видів злочинів», «Оперативно-розшукова діяльність».

Завдання дисципліни: ознайомлення з об'єктом, предметом і методами розділу науки криміналістики «Криміналістична методика», його понятійно-категоріальним апаратом; розширення кола знань про засоби і методи розслідування та попередження кримінальних правопорушень в УВП: ознайомлення з досягненнями світової та вітчизняної криміналістичної думки, основними сучасними криміналістичними школами, напрямками, концепціями; набуття навичок практичної діяльності в розслідуванні кримінальних правопорушень, які вчиняються в УВП, забезпечення прав і свобод громадян, гарантованих Конституцією України; формування у здобувачів стійкої особистої громадянської позиції, розвиток навичок аналітичного мислення, виховання критичного та неупередженого ставлення до громадян, які потрапили в орбіту кримінальних процесуальних відносин, незалежно від їх процесуального статусу.

Мета

Метою викладання навчальної дисципліни є вивчення основних аспектів організації розслідування окремих видів кримінальних правопорушень, які вчиняються в УВП, ознайомлення здобувачів з особливостями розслідування і попередження окремих видів кримінальних правопорушень, формування професійних навичок проведення окремих слідчих (розшукових) дій з урахуванням особливостей окремих видів кримінальних правопорушень

Організація навчання

Тематичний план

№ теми	Назви розділів і тем	Кількість годин				
		Усього	у тому числі			
			Л	СЗ	ПЗ	СР
1.	Розслідування злочинів у 21 столітті: завдання та тенденції	22	2	4		16
2.	Класифікація злочинів, що вчиняються в місцях позбавлення волі	24	2	6		16
3.	Загальнотеоретичні проблеми криміналістичної тактики та межі допустимості заходів впливу	22	2	4		16
4.	Тактичні основи проведення допиту та проблеми використання тактичних засобів	22	2	4		16
5.	Особливості організації і тактики слідчих дій при розслідуванні злочинів вчинених засудженими до позбавлення волі.	30	8	6		16
	Усього годин	120	16	24		80

Завдання до семінарських занять

Семінарські заняття

Готуючись до семінарського заняття Ви маєте підготувати конспект питань, що містяться в плані відповідної теми. Наявність конспекту всіх (!) питань та ваша присутність на занятті є запорукою успішної роботи та отримання балів (їх кількість залежить від вашої активності та якості підготовки). Відсутність конспекту або неповний конспект, навіть за умови вашої присутності на семінарі, оцінюється в 0 балів.

Плани семінарських занять

Тема 1. Розслідування злочинів у 21 столітті: завдання та тенденції

1. Сутність, значення й основні етапи стадії досудового розслідування.
2. Основні напрями реформування органів досудового розслідування.
3. Організаційні і процесуальні проблеми вдосконалення кримінально-процесуальної діяльності органів досудового слідства в контексті європейських стандартів.
4. Проблеми диференціації досудового провадження в кримінальному процесі України.

5. Актуальні питання забезпечення прав і законних інтересів людини при здійсненні кримінально-процесуальної діяльності органами слідства та дізнання.
6. Специфіка провадження досудового розслідування у кримінальних справах щодо окремих категорій осіб.

Література: основна № 1, 2, 4, 7, 8, 10; допоміжна № 2-4, 5, 9, 11.

Тема 2. Класифікація злочинів, що вчиняються в місцях позбавлення волі

1. Характеристика злочинів, які вчиняються в місцях позбавлення волі.
2. Причини вчинення злочинів в місцях позбавлення волі.
3. Умови вчинення злочинів в місцях позбавлення волі.
4. Характеристика особи, яка вчиняє злочини під час відбування кримінального покарання.

Тема 3. Загальнотеоретичні проблеми криміналістичної тактики та межі допустимості заходів впливу

1. Криміналістична тактика: поняття, система і завдання.
2. Поняття тактичних прийомів, їх джерела і класифікація.
3. Поняття, сутність і види тактичних операцій (комбінацій), їх значення й використання в розкритті та розслідуванні злочинів.
4. Слідчі ситуації: поняття і види.
5. Характеристика і форми взаємодії органів слідства і дізнання.
6. Криміналістична версія: поняття, логічна природа, види.
7. Сутність планування розслідування, його принципи.
8. Особливості окремих видів планування.
9. Тактика планування розслідування.

Література: основна № 1, 2, 4, 7-10; допоміжна № 2, 3, 4, 11, 12.

Тема 4. Тактичні основи проведення допиту та проблеми використання тактичних засобів

1. Поняття, значення і види допиту. Забезпечення законності під час проведення допиту. Активність і наступальність допиту.
2. Закономірності формування показань. Використання даних логіки, психології, педагогіки та інших наук у тактиці допиту.
3. Підготовка до допиту. Визначення предмету допиту. Прийоми встановлення психологічного контакту з допитуваним.

4. Виявлення свідків і тактика їх допиту. Тактика допиту потерпілих. Криміналістична віктимологія. Тактичні прийоми допиту підозрюваних і обвинувачених.

Література: основна № 1, 2, 4, 7-9; допоміжна № 2-4, 7, 12.

Тема 5. Особливості організації і тактики слідчих дій при розслідуванні злочинів вчинених засудженими до позбавлення волі.

1. Поняття, значення і задачі криміналістичної методики розслідування злочинів в УВП. Закономірності злочинної діяльності.
2. Етапи розслідування злочинів, які вчиняються в УВП та їх характеристика.
3. Криміналістична характеристика злочинів які вчиняються в УВП: поняття і структура. Значення криміналістичної характеристики злочину у розвитку методики і удосконаленні засобів розслідування. Класифікація злочинів. Співвідношення криміналістичної, кримінально-правової і кримінологічної характеристики злочину.
4. Елементи криміналістичної характеристики злочинів. Використання цих даних у побудові методики розслідування.

Література: основна № 1, 2, 4, 7, 8, 10; допоміжна № 1, 3, 4, 11.

Завдання для самостійної роботи

Ряд питань навчальної дисципліни виносяться на самостійне опрацювання. Виконання самостійної роботи оцінюється окремо та є невід'ємною складовою успішного проходження курсу. Для виконання завдань самостійної роботи вам необхідно зробити конспект нижчезазначених питань. Кожне питання має бути ґрунтовно висвітлене в обсязі не менше двох сторінок рукописного тексту.

1. Актуальні питання забезпечення прав і законних інтересів людини при здійсненні кримінально-процесуальної діяльності органами слідства та дізнання.
2. Специфіка провадження досудового розслідування у кримінальних справах щодо окремих категорій осіб.
3. Морально-психологічна характеристика особи, яка вчиняє злочини під час відбування кримінального покарання.
4. Особливості окремих видів планування.
5. Тактика планування розслідування.
6. Тактичні прийоми допиту підозрюваних і обвинувачених.
7. Елементи криміналістичної характеристики злочинів. Використання цих даних у побудові методики розслідування.

Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання виконуються у вигляді рукописного есе обсягом до 5 сторінок за темою яка обирається з нижченаведеного переліку або індивідуальною темою погодженою з викладачем. При написанні есе доцільним буде скористатись порадами за посиланням: <https://zno.if.ua/?p=985>

Тематика есе:

1. Правові, психологічні та етичні основи криміналістичної тактики.
2. Принципи криміналістичної тактики.
3. Критерії допустимості та ефективності тактичних методів і засобів.
4. Поняття, сутність і види тактичних операцій (комбінацій), їх значення й використання в розкритті та розслідуванні злочинів.
5. Тактичне рішення слідчого.
6. Тактичний ризик у діяльності слідчого.
7. Правила побудови і перевірки версій.
8. Аналіз слідчої ситуації як умова забезпечення ефективності планування розслідування.
9. Особливості окремих видів планування: слідчої дії, тактичної операції, роботи у кримінальній справі в цілому, розслідування багатоепізодних справ, групи справ, що знаходяться в переведенні слідчого, у бригадному методі розслідування.
10. Складові елементи плану розслідування , допоміжна документація у плануванні.
11. Поняття і межі допустимості психологічного впливу на допитуваного.
12. Етика допиту.
13. Відмінність допиту від опитування.
14. Використання даних логіки, психології, педагогіки та інших наук у тактиці допиту.
15. Підготовка до допиту.
16. Визначення предмету допиту.
17. Тактичні прийоми допиту: надання допомоги допитуваному у відновленні забутого, викриття неправдивих показань, подолання позиції відмови від дачі показань, використання доказів.
18. Тактика допиту двох і більше осіб.
19. Тактика допиту потерпілих.
20. Тактика допиту неповнолітніх.
21. Тактика допиту жінок.
22. Тактика допиту підозрюваних.

23. Тактика допиту обвинувачених.
24. Криміналістична віктимологія.
25. Особливості допиту обвинуваченого, що заявив про своє алібі.
26. Тактика допиту осіб, що були раніше засуджені.
27. Особливості допиту підозрюваних (обвинувачених) у груповому злочині.
28. Особливості допиту з участю перекладача і спеціаліста.
29. Тактика пред'явлення до впізнання.
30. Тактика проведення обшуку в УВП.

Порядок оцінювання

Оцінювання ваших досягнень відбувається за системою відображеною в Таблиці 1

Таблиця 1

№ теми	Назви розділів і тем	Кількість балів				
		Всього	у тому числі			
			Лекцій	Семинарські заняття	Практичні заняття	Інше
1.	Розслідування злочинів у 21 столітті: завдання та тенденції	10	5	5		
2.	Класифікація злочинів, що вчиняються в місцях позбавлення волі	10	5	5		
3.	Загальнотеоретичні проблеми криміналістичної тактики та межі допустимості заходів впливу	10	5	5		
4.	Тактичні основи проведення допиту та проблеми використання тактичних засобів	10	5	5		
5.	Особливості організації і тактики слідчих дій при розслідуванні злочинів вчинених засудженими до позбавлення волі.	10	5	5		
	Усього годин	50	25	25		
	Виконання завдань для самостійної роботи на написання есе	10 балів				
	Залік	40 балів				
	Всього	100 балів				

За ведення конспекту лекцій нараховується 4 бала за кожну тему, що повністю відображена у вашому конспекті. Самостійна робота оцінюється викладачем з розрахунку 1 бал за повністю висвітлених в конспекті питання з вищенаведеного списку за темою лекції. Таким чином, за роботу на лекціях ви можете отримати до 30 балів. Нагадуємо, що під час лекцій та інших занять не припустимо відволікатись розмовами, користуватись мобільними телефонами та іншими гаджетами, порушувати дисципліну в будь який інший спосіб. Запізнення на лекцію так само не припустимі, викладач залишає за собою право не допустити до заняття студента, що порушує дисципліну або запізнюється. Поважайте працю викладача, ваших товаришів по навчанню та себе – дотримуйтесь дисципліни під час освітнього процесу. Ці ж самі правила поведінки поширюються й на інші форми занять (семінари, практичні). Користування гаджетами для доступу до мережі Інтернет припустиме лише під час семінарських/практичних занять за вказівкою чи дозволом викладача. Пропущені лекції слід відпрацювати переписавши конспект та продемонструвавши його викладачу, при цьому слід бути готовим відповісти на його питання за змістом лекції.

Робота на семінарах оцінюється за наступними критеріями:

- ваша присутність та повний конспект семінарських питань забезпечують вам 2 бала;
- для того аби отримати ще один бал слід брати участь в опрацюванні семінарських питань (доповнення, відповідь на питання викладача, висловлення своєї обґрунтованої точки зору під час обговорення проблемних питань);
- виступ із доповіддю на питання за планом семінарського завдання може принести вам ще один бал за умови, що відповідь буде змістовною та відповідати плановому питанню;
- якщо, при виступі, ви проявите ґрунтовну підготовку, висловите власну точку зору щодо висвітлюваної проблеми й підкріпите її аргументацією, правильно відповісте на уточнюючі питання викладача то можете отримати ще 1 бал.

Таким чином ваша участь в роботі семінару може принести вам до 5 балів за одне заняття. Пропущений семінар відпрацьовується написанням конспекту всіх питань з плану заняття та відповідями на питання викладача за змістом семінару під час відпрацювання.

Кожен слухач (студент) має до кінця жовтня написати та надати викладачу есе на тематику з запропонованого переліку або за власною темою узгодженою з викладачем. Успішне виконання цього завдання оцінюється в 10 балів. При цьому оцінка відбувається узагальненням балів за 5 критеріями: 1) грамотність та оформлення – 2 бала; 2) відповідність змісту темі – 2 бала; 3) структурна логічність – 2 бала; 4) аргументованість висновків – 2 бала; 5) оригінальність роботи та культура посилань на джерела – 2 бала.

Підсумковий контроль з дисципліни відбувається у вигляді усного заліку на якому ви можете отримати до 40 балів в залежності від повноти та обґрунтованості ваших відповідей. На заліку викладач задає вам 2 питання з переліку наведеного нижче, кожна відповідь дає вам до 20 балів. Якщо під час проходження курсу ви набрали 60 балів то маєте право не здавати залік вдовольнившись підсумковою оцінкою відповідно до кількості набраних балів. Схема переведення балів у підсумкову оцінку наведена в Таблиці 2.

Таблиця 2

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Питання до заліку

1. Сутність, значення й основні етапи стадії досудового розслідування.
2. Основні напрями реформування органів досудового розслідування.
3. Організаційні і процесуальні проблеми вдосконалення кримінально-процесуальної діяльності органів досудового слідства в контексті європейських стандартів.
4. Проблеми диференціації досудового провадження в кримінальному процесі України.
5. Актуальні питання забезпечення прав і законних інтересів людини при здійсненні кримінально-процесуальної діяльності органами слідства та дізнання.

6. Специфіка провадження досудового розслідування у кримінальних справах щодо окремих категорій осіб.
7. Характеристика злочинів, які вчиняються в місцях позбавлення волі.
8. Причини вчинення злочинів в місцях позбавлення волі.
9. Умови вчинення злочинів в місцях позбавлення волі.
10. Соціально-демографічна характеристика особи, яка вчиняє злочини під час відбування кримінального покарання.
11. Соціально-рольова Характеристика особи, яка вчиняє злочини під час відбування кримінального покарання.
12. Кримінально-правова Характеристика особи, яка вчиняє злочини під час відбування кримінального покарання.
13. Кримінально-виконавча Характеристика особи, яка вчиняє злочини під час відбування кримінального покарання.
14. Морально-психологічна Характеристика особи, яка вчиняє злочини під час відбування кримінального покарання.
15. Криміналістична тактика: поняття, система і завдання.
16. Правові, психологічні та етичні основи криміналістичної тактики.
17. Принципи криміналістичної тактики.
18. Поняття тактичних прийомів, їх джерела і класифікація.
19. Критерії допустимості та ефективності тактичних методів і засобів.
20. Поняття, сутність і види тактичних операцій (комбінацій), їх значення й використання в розкритті та розслідуванні злочинів.
21. Слідчі ситуації: поняття і види.
22. Фактори, що обумовлюють формування і розвиток слідчої ситуації.
23. Слідча ситуація як основа прийняття тактичних рішень.
24. Тактичне рішення слідчого.
25. Характеристика і форми взаємодії органів слідства і дізнання.
26. Фактори, що впливають на ефективність взаємодії.
27. Криміналістична версія: поняття, логічна природа, види.
28. Правила побудови і перевірки версій.
29. Сутність планування розслідування, його принципи.
30. Аналіз слідчої ситуації як умова забезпечення ефективності планування розслідування.
31. Особливості окремих видів планування: слідчої дії, тактичної операції, роботи у кримінальній справі в цілому, розслідування багатоепізодних справ, групи справ, що знаходяться в переведенні слідчого, у бригадному методі розслідування.
32. Тактика планування розслідування.
33. Складові елементи плану, допоміжна документація у плануванні.
34. Поняття, значення і види допиту.
35. Забезпечення законності під час проведення допиту.
36. Активність і наступальність допиту.
37. Поняття і межі допустимості психологічного впливу на допитуваного.
38. Етика допиту.
39. Відмінність допиту від опитування.
40. Закономірності формування показань.
41. Використання даних логіки, психології, педагогіки та інших наук у тактиці допиту.
42. Підготовка до допиту.
43. Визначення предмету допиту.
44. Прийоми встановлення психологічного контакту з допитуваним.
45. Тактичні прийоми допиту.

46. Виявлення свідків і тактика їх допиту.
47. Тактика допиту потерпілих.
48. Криміналістична віктимологія.
49. Тактичні прийоми допиту підозрюваних і обвинувачених.
50. Особливості допиту обвинуваченого, що заявив про своє алібі.
51. Тактика допиту осіб, що були раніше засуджені.
52. Особливості допиту підозрюваних (обвинувачених) у груповому злочині.
53. Тактика допиту неповнолітніх.
54. Особливості допиту з участю перекладача і спеціаліста.
55. Поняття, значення і задачі криміналістичної методики розслідування злочинів в УВП.
56. Закономірності злочинної діяльності.
57. Етапи розслідування злочинів, які вчиняються в УВП та їх характеристика.
58. Криміналістична характеристика злочинів які вчиняються в УВП: поняття і структура.
59. Значення криміналістичної характеристики злочину у розвитку методики і удосконаленні засобів розслідування.
60. Співвідношення криміналістичної, кримінально-правової і кримінологічної характеристики злочину.
61. Елементи криміналістичної характеристики злочинів. Використання цих даних у побудові методики розслідування.

Політика академічної доброчесності

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення принципів академічної доброчесності:

- складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших курсантів (студентів, слухачів);
- не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань курсантів (студентів, слухачів).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна література:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96–ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341–ІІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст. 131.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. № 4651–VІ. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–13. Ст. 88.

4. Кримінально-виконавчий кодекс України: Закон України від 11.07.2003 р. № 1129–IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 3–4. Ст. 21.

5. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 р. № 2135–XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 22. Ст. 303.

6. *Батюк О.В., Благута Р.І., Гумін О.М. та ін.* Методика розслідування окремих видів злочинів, підслідних органам внутрішніх справ: навчальний посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2011. 324 с.

7. *Бишевець О.В.* Тактико-психологічне забезпечення проведення окремих слідчих (розшукових) дій: навчальний посібник. Київ: Алерта, 2015. 140 с.

8. *Бишевець О.В., Погорецький М.А., Сергєєва Д.Б. та ін.* Розслідування окремих видів злочинів: навчальний посібник. Київ: Алерта, 2015. 536 с.

9. *Галуцько В.В., Журавльов Д.В., Лошицький М.В. та ін.* Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність». Науково-практичний коментар. Станом на 01.03.2019 р. Київ: Видавничий дім «Професіонал», 2019. 268 с.

10. *Погорецький М.А., Кучинська О.П.* Процесуальні документи досудового розслідування (слідчого, прокурора, адвоката та слідчого судді): науково-практичний посібник. 2-ге вид., перероб. та доповн. Київ: Алерта, 2018. 274 с.

11. *Погорецький М.А., Сергєєва Д.Б.* Практикум з методики розслідування окремих видів злочинів: навчальний посібник. Київ: Алерта, 2015. 168 с.

12. *Тертишник В.М.* Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України. Вид. 15-те, доповн. і перероб. Київ: Правова Єдність, 2018. 854 с.

Додаткова література:

1. *Алексєєв О.О., Пясковський В.В., Черноус Ю.М. та ін.* Криміналістика: підручник. Київ: «Центр учбової літератури», 2015. 544 с.

2. *Варфоломеєва Т.В., Гончаренко В.Г. та ін.* Криміналістика. Академічний курс: підручник. 2-ге вид., доповн. і перероб. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 504 с.

3. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Харків: Право, 2016. Т. 20: Криміналістика, судова експертиза, юридична психологія. 2018. 952 с.

4. *Журавель В.А., Коновалова В.О., Шенітько В.Ю. та ін.* Криміналістика: підручник: у 2 т. Т. 1. Харків: Право, 2019. 456 с.

5. *Журавель В.А., Коновалова В.О., Шенітько В.Ю. та ін.* Криміналістика: підручник: у 2 т. Т. 2. Харків: Право, 2019. 328 с.

6. *Капліна О.В., Шило О.Г., Трофименко В.М. та ін.* Кримінальний процес: підручник. Харків: Право, 2019. 584 с.

7. *Ланцедова Ю.О.* Криміналістика: навчальний посібник. Київ: НАУ, 2017. 360 с.

8. *Лускатов О.В., Пиріг І.В., Чаплинський К.О. та ін.* Криміналістика: підручник. 2-е вид, перероб. і доп. Дніпро: Ліра ЛТД, 2017. 480 с.

9. *Тертишник В.М.* Кримінальний процес України: підручник. 7-ме вид., доповн. і перероб. Київ: Алерта, 2017. 840 с.

10. *Погорецький М.А., Сергєєва Д.Б.* Криміналістична тактика: навчальний посібник. Київ: Алерта, 2016. 244 с.